

ပညာရေးမူဝါဒများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း

ပညာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများရေးသားထားကြသည့် အောက်ပါအဖွဲ့အစည်း (၅)ခု၏ မူဝါဒများကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားပါသည်။

- (၁) ကုလသမဂ္ဂကြီးမှူးသည့် ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ (၂၀၁၅)
- (၂) အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD)
- (၃) ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU)
- (၄) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာစင်တာ (ENAC)
- (၅) ပညာရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကွန်ရက် (NNER)

အထက်ပါအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပညာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများအနက် အောက်ပါခေါင်းစဉ် (၁၀) ခုကို နှိုင်းယှဉ် ဖော်ပြပါသည်။

- (၁) အဖွဲ့အစည်း၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာ
- (၂) ပညာရေးမူဝါဒ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ
- (၃) အခြေခံသဘောတရားများ
- (၄) စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒ
- (၅) သင်ရိုးညွှန်းတမ်းဆိုင်ရာ မူဝါဒ
- (၆) ဘာသာစကားသင်ကြားမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒ
- (၇) ကျောင်းသားများ၏ သင်ယူမှုအခွင့်အလမ်းဆိုင်ရာ မူဝါဒ
- (၈) ဆရာ၊ ဆရာမများဆိုင်ရာ မူဝါဒ
- (၉) ကျောင်းများဆိုင်ရာ မူဝါဒ
- (၁၀) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ

လေ့လာတင်ပြသူ

ဒေါက်တာသိန်းလွင်

ပညာရေးစနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကွန်ရက် (NNER)

၂၀၁၆ ဇွန်လ (၆) ရက်

(၁) အဖွဲ့အစည်း၏နောက်ခံအကြောင်းအရာ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<p>- ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂမှ ဦးဆောင်၍ အစိုးရ၊ တာဝန်ရှိသူများ၊ လူထု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပညာရှင်များ ပါဝင်သော ကမ္ဘာ့ပညာရေး ညီလာခံကို ၂၀၁၅ မေလတွင် တောင်ကိုးရီးယားနိုင်ငံ အင်ချွန်း မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။</p>	<p>- ရွေးကောက်ပွဲကြေငြာစာတမ်းကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ကြေငြာခဲ့သည်။ ကြေငြာစာတမ်းတွင် ပညာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ ပါဝင်သည်။</p> <p>- NLD သည် ၂၀၀၈ အခြေခံ ဥပဒေအရ ကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲ ၈၀ %ကျော် ရရှိပြီး (တပ်မတော်မှ ချုပ်ကိုင်သည့် ဝန်ကြီးဌာန ၃ ခုမှလွဲ၍) အစိုးရ ဖွဲ့နိုင်ခဲ့သည်။</p>	<p>- NCA လက်မှတ် ရေးထိုးပြီး နောက် မတရားအသင်း အဖွဲ့ စာရင်းမှ လွတ်ကင်းခဲ့သည်။</p>	<p>- တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များနှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ပါဝင် ဖွဲ့စည်းထားသည်။</p> <p>- ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲအတွက် မူဝါဒများပြင်ဆင်ရန် ENAC ကို ဖွဲ့စည်းထားသည်။</p>	<p>- ပညာရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကို လိုလားသည့် ပညာရေးဆိုင်ရာ လူထု အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကျောင်းများ၊ တိုင်းရင်း သားပညာရေးအဖွဲ့ အစည်း များ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီး သင်ကျောင်းများ၊ ခရစ်ယာန် ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ မသန်စွမ်း ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကျောင်းသား သမဂ္ဂများ၊ ဆရာသမဂ္ဂများ၊ နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရှင်များနှင့် စိတ်ပါဝင်စားသူများ ပါဝင်ဖွဲ့စည်း ထားသည့် ကွန်ရက်ဖြစ်သည်။</p> <p>- ၂၀၁၂ အောက်တိုဘာလတွင် စတင် ခွဲသည်။</p>

(၂) ပညာရေးမူဝါဒဖြစ်ပေါ်လာပုံ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<p>- ၁၉၉၀ ဂျွန်တီယံ ညီလာခံ အားလုံးအတွက်ပညာရေး (Education for All)</p> <p>- ၂၀၀၀ ဒါကာ ညီလာခံ ထောင်စုနှစ် ရည်မှန်းချက် "မသင်မနေရ အခမဲ့ မူလတန်း ပညာရေး"</p> <p>- ၂၀၁၅ အင်ချွန်း ညီလာခံ ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက်ပညာရေး အခမဲ့ မသင်မနေရ စာသင်နှစ် အနည်းဆုံး (၉) နှစ်ရှိရမည်။</p>	<p>- NLD ၏ မူဝါဒနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ပညာရေးမူဝါဒ ပါရှိသည်။</p> <p>- ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ ကြေငြာ စာတမ်းတွင် ပညာရေးမူဝါဒ ပါရှိသည်။</p>	<p>- KNU အုပ်ချုပ်သည့် ဒေသ များတွင် စာသင်ကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်သင်ကြားလျက်ရှိသည်။</p> <p>- ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲတွင် ထည့်သွင်းဆွေးနွေးရန် အတွက် ပညာရေးမူဝါဒ ရေးဆွဲထားသည်။</p> <p>- ဘာသာစကားမူဝါဒကို ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေနှင့် နေပြည်တော် အခြေခံမူများအပေါ် အခြေခံ၍ ရေးဆွဲထားသည်။</p>	<p>- လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲအတွက် ပြင်ဆင်သည့် အနေဖြင့် မူဝါဒ (၉)ခုကို ရေးဆွဲ ထားသည်။ ပညာရေးမူဝါဒ ပါဝင် သည်။</p> <p>- မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ဧပြီလနှင့် ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာလတို့တွင် ဆွေးနွေးပွဲများကျင်းပခဲ့သည်။</p> <p>- ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီလမှ မေလအထိ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များထံ မူဝါဒ မူကြမ်းများ တင်ပြဆွေးနွေးသည်။</p> <p>- ၂၀၁၆ မေလ (၂၉-၃၀) တွင် ပညာရေးဆွေးနွေးပွဲ ထပ်မံ ကျင်း ပ၍ မူဝါဒများ ညှိနှိုင်း သဘော တူကြသည်။</p>	<p>- ၂၀၁၂ အောက်တိုဘာလတွင် ပထမအကြိမ် ပညာရေး ဆွေး နွေးပွဲပြုလုပ်သည်။</p> <p>- ၂၀၁၃ ဇန်နဝါရီလမှ မေလအထိ ဒေသဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲ (၂၈) ကြိမ် ပြုလုပ်သည်။</p> <p>- ၂၀၁၃ ဂျွန်လတွင် ပညာရေး ညီလာခံ ကျင်းပပြီး ပညာရေး မူဝါဒ အကြံပေးချက်များ ရေးသား သည်။ အစိုးရနှင့် လွှတ်တော်ထံ တင်ပြသည်။</p> <p>- ပညာရေးကဏ္ဍ (၆)ခု အတွက် ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပသည်။</p>

(၃) အခြေခံသဘောတရားများ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<ul style="list-style-type: none"> - Human Rights - Indigenous Rights - အားလုံးပါဝင်သော ပညာရေး ရည်မှန်းချက် ဖြစ်ရမည်။ - ပညာရေးဖြင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို လျှော့ချမည်။ - ပညာသို့လျှောက်သောလမ်းတွင် တန်းတူညီမျှဖြစ်ရမည်။ - ပညာရေးကို လူသားဂုဏ်ရည်ကို အခြေခံသော လမ်းစဉ်ဖြင့် ပြုပြင် ပြောင်းလဲလိုခြင်း ဖြစ်သလို ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုလည်း လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာတို့ အပေါ်တွင် တည်ဆောက်လိုသည်။ <p>(Humanistic Vision of Education)</p> <ul style="list-style-type: none"> - လူသားတိုင်းအတွက် အကျိုးဝင်သော သာတူညီမျှမှုနှင့် အရည်အသွေးရှိသော ပညာရေးကို တသက်တာလုံး သင်ယူနိုင်ခွင့် ပိုမိုရရှိအောင် လူတိုင်းအတွက် အခွင့်အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးရန် (SDG-4) 	<ul style="list-style-type: none"> - မွေးဖွားချိန်မှစ၍ ဘဝတလျှောက်လုံးအတွက် ပညာရေး (Life Long Learning) <p>(Note: Focus on Individual)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - လူမျိုး တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုး အပြန်အလှန် ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ ထုံးစံများကို လေးစားအသိအမှတ်ပြုသည်။ - ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်ရေး။ - ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံကို အခြေခံသည့် ပညာရေးမူဝါဒ။ 	<ul style="list-style-type: none"> - လူ့အခွင့်အရေးကို အခြေခံသည့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ပညာရေးစနစ် - အမျိုးသားပညာရေးကျောင်းများ တရားဝင် ရပ်တည်ခွင့်။ - တိုင်းရင်းသား အသီးသီး၏ စာပေယဉ်ကျေးမှုများ ထိန်းသိမ်းရေး။ - သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မပျက်ယွင်းအောင် ထိန်းသိမ်းရေး။ 	<ul style="list-style-type: none"> - လူမှုရေးတရားမျှတမှု - လူ့ဂုဏ်သိက္ခာ - ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့် - မွေးဖွားရာဒေသကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ နေထိုင်ရာဒေသကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုအရ သော်လည်းကောင်း၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု အရသော်လည်းကောင်း၊ လူမှုရေး နောက်ခံအရသော်လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှုကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ကျားမ ကွဲပြားမှုကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာကိုယ် ချို့ယွင်းမှုကြောင့်သော်လည်းကောင်း ခွဲခြားခြင်းမရှိစေရ။

(၄) ပညာရေးစီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာမူဝါဒ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<p>- Coordination Mechanism (ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ယန္တရား) (အစိုးရ+ CSOs + နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ)</p> <p>- နိုင်ငံတိုင်းတွင် လက်တွေ့ ဖြစ်နေသော ကိန်းဂဏန်း၊ အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံသည့် ပညာရေးမူဝါဒများ ချမှတ်နိုင်ရန်၊ ပညာရေးစနစ်ကို ကောင်းစွာစီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်နှင့် တာဝန်ခံမှုရှိသော စနစ်များပေါ်ထွန်းလာစေရန်အတွက် အမျိုးသားပညာရေး ဘက်စုံသုံးသပ်အကဲဖြတ်မှုစနစ်များ ပေါ်ပေါက်လာအောင် ဝိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်ကြရန် အင်ချွန်းသဘောတူညီချက်က ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။</p>	<p>- ဗဟိုမှစီမံခန့်ခွဲ</p> <p>- တက္ကသိုလ်များ ကိုယ်ပိုင် ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိရမည်။</p> <p>- တက္ကသိုလ်အလိုက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ရေးဆွဲခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲခွင့်၊ နှင့် သုတေသန လွတ်လပ်ခွင့်။</p>	<p>- ပြည်နယ်အလိုက်၊ ဒေသ အလိုက် ကျောင်းအလိုက် ပညာရေးလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လွတ်လပ်စွာ စီမံခန့်ခွဲခွင့်။</p> <p>- တိုင်းရင်းသားဆိုင်ရာ အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အဆင့်တွင်လည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းရမည်။</p> <p>- နိုင်ငံတွင်း ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မည်။</p> <p>- ကျောင်းသားသမဂ္ဂနှင့် ကျောင်းဆရာသမဂ္ဂများ လွတ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းခွင့်ရှိမည်။</p>	<p>- တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များတွင် ပြည်နယ်အစိုးရ၊ ဒေသအစိုးရနှင့် ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများက ပညာရေးစနစ်များကို ဖယ်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ ပြဋ္ဌာန်းကျင့်သုံးခွင့် ရှိရမည်။</p>	<p>- ပညာရေးကဏ္ဍအသီးသီးနှင့် ပညာရေးအဆင့် အသီးသီးတွင် နိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင်ခွင့်ရှိရမည်။</p> <p>- တက္ကသိုလ်များ ကိုယ်ပိုင် ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရှိရမည်။</p> <p>- အခြေခံပညာကျောင်းများ၏ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများတွင် ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ ကျောင်းသား မိဘများနှင့် ရပ်မိရပ်ဖများ ပါဝင်ခွင့် ရှိရမည်။</p> <p>- ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုမရှိသော ဒေသအလိုက် ဖွံ့ဖြိုးခွင့်ရှိသည့် ပညာရေးကို အကောင်အထည် ဖော်မည်။</p> <p>- ဆရာ၊ဆရာမများနှင့် ပညာရှင်များ ပညာရေး လွတ်လပ်ခွင့် (Academic freedom) ရှိရမည်။</p> <p>- ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ အသိအမှတ်ပြုသော ပညာရှင်များ ပါဝင်သည့် ပညာရေး အရည်အသွေး စစ်ဆေး ရေးအဖွဲ့ ထားရှိမည်။ (Quality Assurance)</p> <p>- အစိုးရနှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန တို့သည် နိုင်ငံပိုင်တက္ကသိုလ်နှင့် ကျောင်းများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများနှင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်မည်။</p>

(၅) သင်ရိုးညွှန်းတမ်းဆိုင်ရာ မူဝါဒ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<p>- အရည်အသွေးပြည့်ဝသော ပညာရေးကို ပေးစွမ်းနိုင်ရန်အတွက်</p> <ul style="list-style-type: none"> • ထိုးထွင်းကြံဆမှုနှင့် ဗဟု သုတများရရှိရန် • စာတွေ့ လက်တွေ့ အခြေခံကောင်းများ ရရှိရန်။ • ဆင်ခြင်စဉ်းစားနိုင်စွမ်း၊ ပြဿနာဖြေရှင်းနိုင်စွမ်း ရှိရန်။ • ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး ကောင်းမွန်ပြီး ကျေနပ် နှစ်သိမ့်သော ဘဝများကို တည်ဆောက် နိုင်စေရန်။ • ကမ္ဘာကြီး ရေရှည်တည်တံ့ စေမည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကို စောင်းပေးသော ပညာရေး ဖြစ်ရန် • ဂလိုဘယ် နိုင်ငံသား ဖြစ်ရန်။ 	<p>- တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို ဖွံ့ဖြိုးတင်သည့် ပညာရေး ဆောင်ရွက်မည်။</p>	<p>- သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ ရေးဆွဲရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များနှင့် ဒေသပညာရေး အဖွဲ့အစည်းတို့ ပူးပေါင်းပါဝင်ရ မည်။</p> <p>- ကျောင်းသားများ ကျောင်းပြောင်း သင်ကြားနိုင်ရေးအတွက် တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းပြီး စံနှုန်းတူ ပညာရေးစနစ်ကို အသိအမှတ်ပြု ကျင့်သုံးရမည်။</p> <p>- သိပ္ပံအတတ်ပညာ၊ နည်းပညာနှင့် လူမှုရေးအသိပညာတို့ကို မြှင့်တင်ရမည်။</p> <p>- လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်နိုင်ပြီး ကိုယ်တိုင်လေ့လာ စူးစမ်းသင်ယူနိုင်သည့် သင်ကြားရေးနည်းစနစ် ဖြစ်ရမည်။</p> <p>- လူမှုပေါင်းသင်ဆက်ဆံရေး စွမ်းရည်၊ ပြဿနာဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း စွမ်းရည်၊ ဘာသာစကား တတ်ကျွမ်းမှုစွမ်းရည်များနှင့် ပင်ကိုယ်စွမ်းရည် အမျိုးမျိုးကို အားပေးသည့် ပညာရေး သည့် ပညာရေး ဖြစ်ရမည်။</p> <p>- မူးယစ်ဆေးဝါး ကင်းစင်ရေးအတွက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ထည့်သွင်း သင်ကြားမည်။</p>	<p>- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအသီးသီး၏ သမိုင်း၊ စာပေယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အသိပညာ၊ ပြည်သူ့နီတိနှင့် လူမှုရေး သိပ္ပံများအား သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် ပြဋ္ဌာန်းရမည်။</p> <p>- လူမှုပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး စွမ်းရည်၊ ပြဿနာဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း စွမ်းရည်၊ လွတ်လပ်စွာစဉ်းစား တွေးခေါ် နိုင်ခြင်းစွမ်းရည်၊ ဘာသာစကား တတ်ကျွမ်းမှု စွမ်းရည်များနှင့် ပင်ကိုယ်စွမ်းရည် အမျိုးမျိုးကို အားပေးသည့် ပညာရေး စနစ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ရမည်။</p> <p>- ပညာရေးနယ်ပယ်တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးများနှင့် အကတိလိုက်စားမှု ကင်းရှင်းရေးအတွက် အထူးမူဝါဒများ ချမှတ်ရမည်။</p> <p>- အရည်အသွေးစစ် စာမေးပွဲများကို ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းရိုး သက်ဆိုင်ရာ ကျောင်းများအား လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးနိုင်ရန် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း ရမည်။</p>	<p>- သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် အနိမ့်ဆုံး စံများထားရှိပြီး၊ ဒေသအလိုက်၊ ကျောင်းအလိုက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ဖွံ့ဖြိုးခွင့်ရှိရမည်။</p> <p>- သင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် လက်တွေ့ဘဝနှင့် အဆက်အစပ် ရှိပြီး ကျောင်းသားများ၏ ဘဝ တလျှောက်လုံး အသုံးဝင်မည့် အသိပညာ အတတ်ပညာ၊ စွမ်းရည်များနှင့် စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုများ ပါရှိစေရ မည်။</p> <p>- သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ဘာသာစကားများ၊ သင်္ချာ၊ သိပ္ပံ၊ လူမှုရေး ဘာသာရပ်များ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ အခြေခံများ၊ အနုပညာ၊ ကျန်းမာရေး၊ အားကစားနှင့် ပြည်သူ့နီတိ ဘာသာရပ်များ ပါဝင်ရမည်။</p> <p>- သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၏ အရည်အသွေးကို ပညာရေးအရည်အသွေး အာမခံမှုအဖွဲ့မှ အကဲဖြတ် စစ်ဆေးရမည်။</p>

(၆) ဘာသာစကားသင်ကြားမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<p>- ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အခွင့်အရေး ကြေငြာစာတမ်း (၂၀၀၈)</p> <p>- ပုဒ်မ ၁၄ (၁)၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသား များသည် မိမိတို့၏ ပညာရေးစနစ်များကို ထူထောင်ရန် အခွင့်အရေး ရှိပြီး၊ မိမိတို့၏ ဘာသာစကားဖြင့် သင်ကြားသော ကျောင်းများလည်း ထူထောင်ခွင့် ရှိသည်။</p> <p>- ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ကလေးအခွင့် အရေး သဘောတူညီချက် (၁၉၈၉)</p> <p>ပုဒ်မ ၂၉ (ဂ) ကလေးများ၏ ပညာရေးသည် သူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာစကားနှင့် တန်ဖိုးထား မှုများ သင်ယူပိုင်ခွင့် ရှိသည်။</p>	<p>- ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုတစ်ခု၏ အခြေခံမူများနှင့် အညီ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို အားပေးမြှင့်တင်သော ပညာရေးစနစ်ကို ထူထောင်မည်။</p>	<p>- မိခင်ဘာသာစကား အခြေပြု ပညာရေးစနစ် (Mother Tongue Based Multi-lingual Education) ကို မူလတန်းအဆင့် မှ စ၍ အဆင့်ဆင့် သင်ကြားပေး နိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် အစိုးရမှ ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။</p> <p>- UNICEF မှ ဦးဆောင်ရေးဆွဲခဲ့သည့် နေပြည်တော် အခြေခံမူများ ပေါ်တွင် အခြေခံသည့် "ကရင် ပြည်နယ် ဘာသာစကား မူဝါဒ ကြေငြာချက် စာတမ်း" တွင် အောက်ပါ အချက်များလည်း ပါဝင် သည်။</p> <ul style="list-style-type: none"> • မိခင်ဘာသာစကားဟု ဖော်ပြရာတွင် သင်္ကေတ ဘာသာစကားများလည်း ပါဝင်သည်။ • သက်မွေးသင်တန်းကျောင်းများတွင် တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားကို အသုံးပြု သင်ကြားခွင့်ရှိရမည်။ 	<p>- မိခင်ဘာသာစကားအခြေပြုနှင့် ဘာသာစကားစုံပညာရေး (Mother Tongue Based Multi-lingual Education) ပညာရေးစနစ်ကို မူလတန်းအဆင့်မှ စတင်၍ အဆင့်ဆင့် တိုးချဲ့၍ အဆင့်မြင့် ဒီဂရီများ သင်ကြားပေးနိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် အစိုးရမှ ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိရမည်။</p> <p>- တက္ကသိုလ်များနှင့် ကောလိပ်များတွင် တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် တိုင်းရင်းသားလေ့လာရေးတို့ကို အထူးပြုသင်ယူသော ဌာနများ ထားရှိ ရမည်။</p>	<p>- မိခင်ဘာသာစကားအခြေပြုနှင့် ဘာသာစကားစုံပညာရေး (Mother Tongue Based Multi-lingual Education) ကို ဆောင်ရွက်မည်။</p> <p>- ဘာသာစကား သုံးမျိုးစနစ် (မိခင်ဘာသာစကား၊ မြန်မာ ဘာသာစကား၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား) ကို အသုံးပြုသင်ကြားမည်။</p> <p>- မိခင်ဘာသာစကားကို ရွေးချယ် အသုံးပြုရန်အတွက် ကျောင်းအလိုက် ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့မှ ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိ ရမည်။</p> <p>- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများစွာ နေထိုင်သော မြို့ပေါ်ကျောင်းများတွင် ကျောင်းသားများသည် မြန်မာဘာသာစကား ကျွမ်းကျင် ပြီးဖြစ်ပါက မြန်မာဘာသာစကား ကို မိခင်ဘာသာစကားအဖြစ် အသုံးပြုသင်ကြားမည်။</p> <p>- မိခင်ဘာသာစကားကို ရှေးဦးကလေးပညာရေးတွင် ၁၀၀%၊ မူလတန်းအောက်ဆင့်တွင် ၆၀%၊ မူလတန်းအထက်ဆင့်တွင် ၄၀% သင်ကြားမည်။</p>

(၇) ကျောင်းသားများ၏ သင်ယူမှုအခွင့်အလမ်းဆိုင်ရာမူဝါဒ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<ul style="list-style-type: none"> - အခမဲ့ မသင်မနေရ စာသင်နှစ် အနည်းဆုံး (၉) နှစ်ရှိရမည်။ - စာသင်နှစ် ၁၂ နှစ်အထိ အခမဲ့ ဖြစ်ရမည်။ - လူတိုင်း အကျုံးဝင်ပညာရေးစနစ် (Inclusive Education) ကျင့်သုံးမည်။ - အရည်အသွေးရှိသော ပညာရေးကို ကလေးတိုင်း အခွင့်အလမ်း တူညီစွာရရှိနိုင်ရန် အတွက် သာတူညီမျှစနစ် (equity) ကျင့်သုံးမည်။ - ကျား၊မ တန်းတူအခွင့်အရေးရှိရမည်။ - ရှေးဦးကလေးသူငယ် စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် မူကြိုပညာရေးကို ကလေးတိုင်း အခွင့်အရေး ရှိရမည်။ 	<ul style="list-style-type: none"> - ရှေးဦးကလေးသူငယ် စောင့်ရှောက်ရေးကို ဖော်ဆောင်မည်။ - ကလေးတိုင်း မူလတန်းပညာပြီးမြောက်စေရန် ဆောင်ရွက်မည်။ - ပညာတပိုင်းတစ်လူငယ်များ အတွက် အလယ်တန်းပညာ၊ အထက်တန်းပညာနှင့် သက်မွေးပညာရပ်များ သင်ယူနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်း ဖန်တီးပေးမည်။ - ဘဝ တသက်တာ သင်ယူနိုင်သည့် (Life long learning) အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီး ပေးမည်။ 	<ul style="list-style-type: none"> - မူလတန်းပညာကို လူတိုင်း မသင်မနေရ ဖြစ်ပြီး၊ အခြေခံပညာ အဆင့်တွင် လူတိုင်း လက်လှမ်း မှီ၍ အခမဲ့ သင်ကြားစေရမည်။ - ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံသားတိုင်း သည် ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေးမှ ကျောင်းတွင်း ပညာရေးစနစ်သို့ တရားဝင် ကူးပြောင်းသင်ယူခွင့် ရှိရမည်။ - အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာ သင်ကြားပေးသည့် ဋ္ဌာနများ ဖွင့်လှစ်ထားရှိမည်။ - အသက်အရွယ် ကန့်သတ်ထားခြင်းမရှိဘဲ၊ မိမိဝါသနာပါသည့် ပညာရပ်များကို လေ့လာဆည်းပူးနိုင်သည့် (Life long learning) ပညာရေးစနစ် ဖြစ်ရမည်။ 	<ul style="list-style-type: none"> - မသင်မနေရ ပညာရေးကို မူလတန်းနှင့် အလယ်တန်း (Junior Secondary) ပြီးဆုံး သည်အထိ အကောင်အထည် ဖော်မည်။ (မှတ်ချက်- ENAC ၂၀၁၆ မေလ ၂၉-၃၀ တွင် ပြုလုပ်သည့် ဆွေးနွေးပွဲတွင် အတည်ပြုသည်။) - အခြေခံပညာ မူလတန်းမှ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းအောင်မြင်သည် အထိ အခမဲ့ပညာရေးစနစ် ပြဋ္ဌာန်းရမည်။ - ကျောင်းပညာရေးစနစ်အပြင် လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရေး (Vocational education) များကို တိုင်းရင်းသားဒေသ အလုပ်အကိုင် များနှင့် ဆက်စပ် ၍ သင်ကြားသည့် ပညာသင်ဋ္ဌာနများ ဖွင့်လှစ်မည်။ - ဘဝတသက်တာ စဉ်ဆက်မပြတ် လေ့လာနိုင်ယူခြင်း (Life long learning) ပညာရေးစနစ် ထားရှိရမည်။ - ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေးမှ ကျောင်းတွင်း ပညာရေးစနစ်သို့ ကူးပြောင်းသင်ယူခွင့် ပြဋ္ဌာန်းရမည်။ - မသန်စွမ်းသူများ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၊ ပညာရေးလက်လှမ်းမမှီသူများ အတွက် လူတိုင်းအကျုံးဝင် ပညာရေးစနစ် ကျင့်သုံးမည်။ 	<ul style="list-style-type: none"> - မသင်မနေရ အခမဲ့ ပညာရေးစနစ်ကို စာသင်နှစ် (၉) နှစ် အနည်းဆုံး အကောင် အထည် ဖော်မည်။ - အခြေခံအထက်တန်းပညာသည် အခမဲ့ဖြစ်ပြီး သက်မွေးပညာ၊ အထက်တန်း (Vocational education) နှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အထက်တန်း (Academic education) လိုင်းနှစ်ခု နှစ်သက်ရာ သင်ယူခွင့်ရှိမည်။ - အခြေခံပညာ ပြီးဆုံးသူတိုင်း တက္ကသိုလ် ကောလိပ်များတွင် နှစ်သက်ရာ ဘာသာရပ်ကို သင်ယူရန် အခွင့်အရေး ရှိရမည်။ - ရာသက်ပန် ပညာရေး (Life long learning) စနစ်ဆောင်ရွက် မည်။ - ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေးမှ ကျောင်းတွင်း ပညာရေးစနစ်သို့ ကူးပြောင်းသင်ယူခွင့် ရှိသည်။ - လူတိုင်း အကျုံးဝင်ပညာရေး (Inclusive education) စနစ် အကောင်အထည်ဖော်မည်။

(၈) ဆရာများဆိုင်ရာ မူဝါဒ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<p>- ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု အနည်းဆုံးနိုင်ငံများနှင့် ကျွန်းငယ်နိုင်ငံများတွင် ဆရာ အတတ်သင်တန်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံ တကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နည်း နာ အပါအဝင် အရည်အသွေး မြင့် ဆရာများဖြည့်ဆည်းပေးမှုကို ရေရှည်တိုးမြှင့်သွားရန်။</p>	<p>- ကျောင်းအားလုံးတွင် ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ အရည်အသွေးနှင့် ဘာသာရပ် ကျွမ်းကျင်မှုရှိရန် အတွက် အစီအစဉ်များ ချမှတ် ဆောင်ရွက်မည်။</p> <p>- မူလတန်းပညာ သင်ယူနေသည့် တိုင်းရင်းသားကလေးများအတွက် ကလေးများ၏ မိခင်ဘာသာ စကားကို တတ်ကျွမ်းသည့် ဆရာ၊ ဆရာမများဖြင့် သင်ကြားနိုင် အောင် ဆောင်ရွက်မည်။</p> <p>- ကျောင်းသားနှင့် ဆရာအချိုး သင်တန်းမျှတအောင် ဆောင်ရွက် မည်။</p>	<p>- ပညာရေးဝန်ထမ်းများ ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် အရည်အသွေး နှင့် ရပိုင်ခွင့် စံနှုန်းစံထားများကို အခြေခံပြီး၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် စွမ်း ဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေး ရ မည်။</p>	<p>- ဆရာနှင့် ကျောင်းသားအချိုးကို ကွာဟမှုမကြီးအောင် ဆောင် ရွက်မည်။</p> <p>- ပညာရေးဝန်ထမ်းများကို လုပ်ခ လစာ လုံလောက်စွာ ပေးရမည်။ ကျေးလက်ဒေသတွင် တာဝန် ထမ်းဆောင်သည့် ဆရာ၊ဆရာမ များအတွက် လူနေမှုစနစ် ကောင်း မွန်စေရန် စီစဉ်ပေးပြီး၊ အနစ်နာခံ တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြေး များကို လည်း သင့်တော် သလို ချီးမြှင့် ပေးရမည်။</p> <p>- ဆရာ၊ဆရာမများအတွက် စဉ် ဆက်မပြတ် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး စီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်မည်။</p>	<p>- အရည်အသွေးမြင့်မားသည် ပညာရေးကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် အတွက် ဆရာ၊ဆရာမများ၏ အရည်အသွေး မြင့်မားရေးကို ဆောင်ရွက်မည်။</p> <p>- ဆရာ၊ဆရာမများအတွက် လုံလောက်သော လစာနှင့် အခြား ထောက်ပံ့မှုများ ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်မည်။</p> <p>- ဆရာ၊ဆရာမများ လွတ်လပ်စွာ အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်၊ လွတ် လပ်စွာ စုရုံးခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် ရှိရမည်။</p> <p>- မူ၊လယ်၊ ထက် အဆင့်များ၏ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ တန်းတူ တန်ဖိုး ထားပြီး ဆရာ၊ဆရာမများ လွတ် လပ်စွာ ရွေးချယ်ခွင့်ရှိရမည်။</p>

(၉) ကျောင်းများဆိုင်ရာ မူဝါဒ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<p>- ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ဌာနတိုင်းရင်းသားများ အခွင့်အရေးကြေငြာစာတမ်း (၂၀၀၈) ပုဒ်မ ၁၄ (၁)၊ ဌာနတိုင်းရင်းသားများသည် မိမိတို့၏ ပညာရေးစနစ်များကို ထူထောင်ရန် အခွင့်အရေးရှိပြီး မိမိတို့၏ ဘာသာစကားဖြင့် သင်ကြားသော ကျောင်းများလည်း ထူထောင်ခွင့် ရှိသည်။</p>	<p>- တက္ကသိုလ်များ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိသည်။</p> <p>- အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာကို မြှင့်တင်၍ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ သင်ယူမှု (Academic learning) နှင့်တန်းတူ အဆင့် သတ်မှတ်မည်။</p>	<p>- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ “အမျိုးသားကျောင်း” များကို မိမိတို့၏ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်အတွင်းသာမက မိမိတို့လူမျိုးများနေထိုင်သည့် အခြားပြည်နယ်ဒေသများတွင် ဖွင့်လှစ်သင်ကြားခွင့် ရှိရမည်။</p> <p>- တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများက ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ပညာရေးစနစ်နှင့် ပညာရေးကျောင်းတို့ကို အသိအမှတ်ပြုပြီး၊ ပညာရေး ရံပုံငွေများ ချပေးခြင်းဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။</p> <p>- ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားတိုင်းအမျိုးသား ပညာရေးကျောင်းကို မူကြိုမှစ၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာ အပါအဝင် တက္ကသိုလ်များအထိ ဖွင့်လှစ်သင်ကြားခွင့်ရှိရမည်။</p>	<p>- တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများက အကောင်အထည် ဖော်လျက်ရှိ ထားပြီးသော ပညာရေးစနစ် များကို တရားဝင် အသိအမှတ် ပြု၍ ပညာရေးရံပုံငွေ ချပေးခြင်း နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။</p>	<p>- ကျောင်းဖွဲ့စည်းပုံကို ၅-၄-၃ စနစ်ထားရှိမည်။</p> <p>- အခြေခံအထက်တန်း ပညာအဆင့်တွင် တက္ကသိုလ် အကြိုအခြေခံ အထက်တန်းပညာ (Academic) နှင့် အခြေခံ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာ ဟု၍ လမ်းကြောင်းနှစ်ခု ထားရှိ မည်။</p> <p>- အဆင့်မြင့် ပညာရေးကဏ္ဍသည် တက္ကသိုလ်ပညာနှင့် အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းပညာများ သင်ကြား ပေးသော တက္ကသိုလ်၊ ကောလိပ်များဖြစ်သည်။</p> <p>- ပညာတိုင်းတစ် လူငယ်များအတွက် ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေးဆောင်ရွက်မည်။ ကျောင်းတွင်း ပညာရေးသို့ ကူးပြောင်းခွင့် ရှိ သည်။</p> <p>- အစိုးရတာဝန်ယူသည့် ကျောင်းများကို အရည်အသွေးမြင့်အောင် ဆောင်ရွက်၍ ပုဂ္ဂလိက ကျောင်းများကိုလည်း ခွင့်ပြုမည်။</p> <p>- ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းများမှ ဖွင့်လှစ်သော ကျောင်းများကိုလည်း အားပေးမည်။</p> <p>- တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ထူထောင်ထားသော အမျိုးသား ကျောင်းများ၊ ဒုက္ခသည်စခန်းမှ ကျောင်းများ၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ် သမားကျောင်းများကိုလည်း အသိ အမှတ်ပြုမည်။</p>

(၁၀) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ

UN (ကမ္ဘာ့ပညာရေးညီလာခံ)	NLD	KNU	ENAC	NNER
<p>- ပညာရေးအသုံးစရိတ်ကို တိုးမြှင့်ရာတွင် GDP ၏ ၄ မှ ၆ % (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံဘတ်ဂျာ၏ ၁၅-၂၀% ရှိရမည်။</p>	<p>- ပညာရေးအတွက် နိုင်ငံတော်မှ အသုံးပြုငွေ၊ ပုဂ္ဂလိကထည့်ဝင်ငွေနှင့် ပြည်တွင်းပြည်ပ ရရှိငွေများကို ဖြန့်ဝေရာတွင်လည်းကောင်း ထိရောက်မှုရှိရန်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန် ဆောင်ရွက်မည်။</p>	<p>- ပြည်နယ်များတွင် ပညာရေးကဏ္ဍအတွက် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပညာရေး စီမံခန့်ခွဲခွင့် ရှိရမည်။</p> <p>- ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုအမျိုးသားဝင်ငွေတွင် ထိုက်သင့်မျှ တသည့် ပညာရေး အသုံးစရိတ်ကို ခွဲဝေသတ်မှတ်ပေးရမည်။</p> <p>- တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ က ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ပညာရေးစနစ်နှင့် ပညာရေး ကျောင်းတို့ကို အသိအမှတ်ပြုပြီး ပညာရေးရုံပုံငွေများချပေးခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက် ပေးမည်။</p>	<p>- ပညာရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သည့် ငွေကြေးနှင့် နည်းပညာများကို ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ နှင့် ပြည်နယ်အစိုးရမှ ကူညီပံ့ပိုးရမည်။</p> <p>- ဝေးလံဒေသများနှင့် ထူးခြားဒေသများရှိ ပညာရေးနယ်ပယ်များတွင် ပညာသင်ကြားနိုင်ရန် အတွက် အထူးစီမံချက်များ လုပ်ဆောင်ပေး၍ ပညာရေးရုံပုံငွေ များ ပိုမိုတိုးမြှင့်ပေးရမည်။</p>	<p>- ပညာရေး အသုံးစရိတ်ကို GDP ၏ ၆% (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံဘတ်ဂျာ၏ ၂၀% တိုးမြှင့်ရမည်။</p>